

**Oponentský posudek na rigorózní práci Mgr. Jiřího Velíška
na téma „Bydlení a kriminalita“**

Kandidát předložil rigorózní práci čítající 94 stran, z čehož vlastní text práce činí 86 stran. V práci nazvané „Bydlení a kriminalita“ se věnuje otázkám kriminologickým i trestněprávním. Přitom čerpá z literatury české i zahraniční.

V úvodu autor nastiňuje problematiku bydlení a explicitně v textu uvádí, že právo na bydlení je jedním ze základních lidských práv a je chráněno Ústavou České republiky (str. 4, str. 6). Dále uvádí, že Listina základních práv a svobod sice výslovně toto právo ve svém výčtu neuvádí, lze jej však dovodit z jejich článků 11 a 12. K tomu mám několik výhrad. Jednak Ústava s velkým písmenem Ú na začátku slova, tedy ústavní zákon č. 1/1993 Sb., bydlení nechrání. Ovšem ani Listina právo na bydlení nezaručuje. Právo na bydlení patří mezi sociální práva, které jsou řazena do ústavního soft law. Ke svému provedení vyžadují aktivní činnost státu na rozdíl od lidských práv a základních svobod, které vytvářejí určitý prostor, do něhož stát nemůže až na výjimky zasahovat. Dovožovat sociální právo (právo na bydlení) z ustanovení chránící lidská práva a základní svobody nelze. Článek 11 chrání vlastnické právo, článek 12 nedotknutelnost obydlí. Právo na bydlení má zcela jinou povahu a je pozitivně upraveno v čl. 31 Evropské sociální charty, jak kandidát správně uvádí. V závěru úvodu vyjadřuje autor názor, že kriminalita spojená s bydlením se týká skutkových podstat trestných činů dle § 238 a 249a trestního zákona. Záleží však na úhlu pohledu.

Po úvodu následuje kapitola nazvaná „Kriminologie a problematika bydlení“, v níž autor nejprve vymezuje kriminologii jako vědu, klasifikuje základní kriminologické směry a postupně přechází ke kriminologickým aspektům bydlení. Pozornost věnuje „ekologické kriminologii“ a „geografické kriminologii“. Domnívám se, že kriminologická část nekoreluje zcela s částí trestněprávní.

Ve třetí kapitole se kandidát pokouší charakterizovat právní vztahy spojené s bydlením. Činí tak částečně na podkladě právní úpravy, nechybí však ani

sociologický přístup. Podrobně jsou rozebrány jednotlivé právní důvody bydlení (i z historického hlediska).

Objasnění některých základních pojmů je obsahem kapitoly IV. Autor upozorňuje na terminologickou odlišnost některých pojmů (zejména byt, uživatel bytu nebo stavby) prezentovanou v komentáři k trestnímu zákonu (Šámal, P. a kol. Trestní zákon. Komentář. I. a II. díl. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005) od terminologie běžně užívané občanskoprávními a stavebními předpisy. Tato kritika přehlíží odlišný účel jednotlivých právních předpisů. Lze rovněž poukázat na další odbornou literaturu včetně učebnice trestního práva hmotného (Novotný, O. a kol. Trestní právo hmotné - II. Zvláštní část. Praha: ASPI Publishing, 2004, str. 51 a 52), která uvádí vymezení některých pojmů ve shodě s kritizovaným komentářem. Tato vymezení jsou vesměs podložena judikaturou.

Kapitola V., zabývající se platnou právní úpravou v ČR, je kritikou širších společensko sociálních podmínek bydlení. Autor zmiňuje problematiku kolize práv vlastníků domů a nájemců a s tím související regulaci nájemného. V popisu platné právní úpravy se zaměřil na instituty nutné obrany, svolení poškozeného a na materiální znak trestného činu, vždy v souvislosti s § 238 nebo § 249a TZ. Podrobněji analyzuje rozhodnutí č. 57/2001 Sb. rozh. tr.

Další dvě kapitoly jsou rozbořem ustanovení § 238 a § 249a TZ. Při výkladu trestného činu bych uvítal zřetelnější systematiku. Bývá zvykem postupovat podle znaků skutkové podstaty (objekt, objektivní stránka, subjekt, subjektivní stránka), a to nejprve základní a poté kvalifikované. Tím, že autor tuto systematiku nectí, působí jeho výklad mírně neuspořádaným dojmem.

K dalším připomínkám: Na str. 60 (bod VII.1.) autor uvádí: „Druhý odstavec citovaného ustanovení (§ 249a odst. 2 - *pozn. oponenta*) postihuje neoprávněné užívání bytu, domu nebo nebytových prostor“. To však není pravda. Podle § 249a odst. 2 bude stejně jako v odst. 1 potrestán, kdo oprávněné osobě v užívání domu, bytu nebo nebytového prostoru neoprávněně brání. Tento nedostatek je pak uveden na pravou míru v dalším textu. Na str. 62 (bod VII.5.) je chybně uvedeno, ve kterých případech pronajímatel nepotřebuje souhlas soudu k výpovědi z nájmu bytu. Ve

skutečnosti (i po novele občanského zákoníku) souhlas soudu potřebuje. Patrně se jedná o překlep.

Náhled do zahraniční právní úpravy je obsahem kapitoly VIII. Autor rozebírá právní úpravu německou a ruskou, okrajově zmiňuje i rakouské trestní právo (otázka postihu domácího násilí).

V krátkém závěru je konstatována existence vzájemného vztahu kriminality a bydlení a poukázáno na obsah práce. Od kandidáta bych očekával shrnutí nejdůležitějších myšlenek, kritiku nedostatků platné úpravy či návrhy de lege ferenda. K otázce nedostatků platné právní úpravy a případným návrhům de lege ferenda by se mohl autor vyjádřit při ústní obhajobě.

Z formálních drobných nedostatků lze výběrově uvést:

- neúplné citace - např. na str. 8 (správně má být Novotný, O., Zapletal, J., a kol. Kriminologie, Praha: ASPI Publishing, 2004, str. 15),
- odkazy na starší vydání komentářů při výkladu de lege lata (např. str. 28),
- překlepy – „trestní čin“ místo „trestný čin“ (str. 32) a nesprávné skloňování (str. 35 společné nájemní právo manželů),
- zaměňování čj. se sp.zn. (např. str. 44).

Z obsahu práce jsem nabyt přesvědčení, že kandidát problematiku v základu zvládl, odpovídajícím způsobem pracoval s literaturou (použitá literatura čítá téměř 60 titulů - českých i zahraničních) a seznámil se i s klíčovými rozhodnutími Nejvyššího soudu České republiky a Ústavního soudu České republiky. Myšlenky formuluje jasně. Vlastní názory jsou vesměs argumentačně podloženy.

Celkově považuji práci, co do struktury za logickou, co do obsahu za průměrnou, která však splňuje všechny požadavky kladené na rigorózní práce, proto ji **doporučuji k obhajobě**. V rámci ústní obhajoby by se kandidát mohl též vyjádřit ke vztahu ustanovení § 238 a § 249a TZ.

V Praze dne 6. září 2006

JUDr. et Bc. Tomáš Gřivna, Ph.D.